

ผลกระทบของการขนส่งที่มีผลต่อสภาวะโลกร้อน : กรณีศึกษาการส่งออกสินค้ายางพาราไปยังประเทศจีน

พัฒนา เจียรวิริยะพันธ์ และ งามอาจ เลี้ยงพันธุ์สกุล¹

บทคัดย่อ

การขนส่งสินค้ายางพาราเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีน ที่นับวันจะทวีปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อน อันสืบเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากรน้ำมันในการขนส่งที่เกิดการเผาไหม้และปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ออกมาทำลายชั้นบรรยากาศ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งกับภาคธุรกิจและสิ่งแวดล้อม ดังแสดงให้เห็นจากระยะทางขนส่งที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ปริมาณ CO₂ และต้นทุนค่าน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นอย่างสัมพันธ์กัน และแสดงให้เห็นว่าการขนส่งที่เพิ่มขึ้นทำให้ไทยจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรป่าไม้หรือการใช้พลังงานทดแทนอย่างเช่นแสงอาทิตย์สูงขึ้น เพื่อรักษาระดับคาร์บอนเครดิตหรือมูลค่าคาร์บอนเครดิตที่ไทยพึงได้รับ หรือต้องสูญเสียไปเพิ่มมากขึ้นอย่างสัมพันธ์กันด้วย

คำสำคัญ: การขนส่ง ยางพารา ประเทศจีน ภาวะโลกร้อน คาร์บอนไดออกไซด์

บทนำ

จากรายงานการศึกษาของ คณะกรรมาการระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (International Panel on Climate Change : IPCC) ของสหประชาชาติในปี ค.ศ. 2007 ที่ตีพิมพ์ลงในวารสารสารคดีโดยวันชัย (2550) กล่าวว่า การเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) อย่างมากมายได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นอุณหภูมิของโลกที่เพิ่มขึ้น การละลายตัวของธารน้ำแข็ง ภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม ไฟป่า พายุหมุนกระเอบาตของโรคชนิดต่างๆ ซึ่งในแต่ละปีจะมีประชากรกว่า 160,000 รายทั่วโลก ป่วยตายจากภาวะโลกร้อน (Global Warming) อันส่งผลกระทบต่อความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงทั้งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงภาคธุรกิจไปจนถึงหน่วยครัวเรือน ปัญหาเหล่านี้ทำให้ทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของภาวะโลกร้อน จนเป็นที่มาของพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ที่เรียกร้องให้นานาชาติทั่วโลกให้ความร่วมมือในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (green house gas) อันเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะโลกร้อน โดยสาเหตุหลักร้อยละ 90 มาจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ปลดปล่อย CO₂ ขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศ ซึ่งร้อยละ 40 มาจากภาคโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมาคืออาคาร สำนักงาน ศูนย์การค้า บ้านพักอาศัยคิดเป็นร้อยละ 31 การขนส่งทั้งทางบก ทางอากาศและทางน้ำ ร้อยละ 22 ที่เหลืออีกร้อยละ 4 มาจากภาคเกษตรกรรม วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ถูกนำออกมาใช้อย่างมากมายไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องให้มีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า การเลือกใช้พลังงานทางเลือกที่ปล่อย CO₂ ต่ำ (Low carbon energy) รวมไปถึงการเสริมสร้างมาตรการสร้างแหล่งดูดซับ CO₂ (Carbon Offering) ซึ่งมาตรการดังกล่าวล้วนได้รับการผลักดันออกมาในเชิงนโยบาย แต่ในทางปฏิบัติแล้วยัง

¹ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นับได้ว่าผลสัมฤทธิ์ของนโยบายต่างๆ ยังน้อยมากเมื่อเทียบกับกิจกรรมต่างๆ ที่มีมนุษย์กระทำให้เกิด CO₂

ความตื่นตัวดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในองค์กรระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ในหลายภาคส่วนทั้งในระดับครัวเรือนเอง หน่วยธุรกิจหรือภาคการเกษตรต่างให้ความสำคัญกับภาวะโลกร้อน และมีความพยายามที่จะตอบสนองต่อนโยบายของพิธีสารเกียวโต หนึ่งในกิจกรรมหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ที่จะมีส่วนช่วยเหลือภาวะดังกล่าว นั่นก็คือกระบวนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ (Logistics) ในแง่ของการพัฒนาปรับปรุงระบบการขนส่งนั่นเอง

สำหรับประเทศไทย ด้วยความที่เป็นสังคมเกษตรกรรม แม้ว่าจะมีสัดส่วนในการปล่อย CO₂ ในกลุ่มของภาคการเกษตรที่น้อยที่สุดก็ตาม แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการเคลื่อนย้ายผลิตผลทางการเกษตรจะไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเผาผลาญพลังงานเชื้อเพลิงได้เลย โดยเฉพาะในรายสินค้าเกษตรที่สำคัญอย่างยางพารา ที่ไม่ได้จำกัดการขนส่งเพียงเฉพาะในประเทศเท่านั้น หากแต่มีการขนส่งเคลื่อนย้ายไปยังนานาประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะจีนผู้บริโภครายใหญ่ที่มีความต้องการวัตถุดิบยางพาราจากไทยเป็นจำนวนมาก โดยมีโลจิสติกส์เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ

ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการโลจิสติกส์ในแง่ของการขนส่งยางพารา คือ การพยายามสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากการใช้พลังงานและทรัพยากรในการขนส่งให้ดีที่สุด รวมถึงทางเลือกในการเลือกใช้พลังงานทดแทน ที่ยังคงรักษาระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้คงอยู่ดังเดิม อันสอดคล้องกับข้อเรียกร้องในพิธีสารเกียวโตทั้งสิ้น แต่ในปัจจุบันการศึกษาด้านการขนส่งโลจิสติกส์ต่างๆ กลับถูกศึกษาและพัฒนาขึ้นเพื่อมุ่งสนองตอบต่อภาวะการแข่งขันทางธุรกิจเพียงอย่างเดียว โดยละเลยสิ่งที่เป็นปัญหาใหญ่กับสังคมในโลกปัจจุบันอย่างกรณีภาวะโลกร้อน ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีส่วนช่วยหรือกระตุ้นให้วงการธุรกิจต่างๆ หันมาให้ความสนใจกับผลกระทบจากกระบวนการขนส่งต่อสภาวะโลกร้อนจากระบบขนส่งโลจิสติกส์ มากกว่าการมุ่งหวังเพียงการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันเพียงอย่างเดียวต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบต้นทุนการขนส่ง ปริมาณของ CO₂ ที่ถูกปล่อยออกมา มูลค่าคาร์บอนเครดิตที่ต้องสูญเสียหรือได้มา ปริมาณพื้นที่ป่าที่ใช้ในการดูดซับ CO₂ และจำนวนของพลังงานแสงอาทิตย์ที่สามารถนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทน จากการใช้เชื้อเพลิงดีเซล ในการขนส่งที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทย ใน 2 กรณีคือ กรณีบรรทุกสินค้ายางพาราเต็มลารถ และกรณีวิ่งรถเปล่า โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ช่องทางการส่งออกสินค้ายางพารา เส้นทางขนส่ง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคณิตศาสตร์วิเคราะห์ ด้วยการประเมินระยะทางตามช่องทางการขนส่งต่างๆ จากตัวเลขของ

กรมทางหลวง (2551) และประเมินต้นทุนค่าน้ำมันที่ต้องจ่ายจากราคาน้ำมันดีเซลชนิดหมุนเร็ว ณ วันที่ 26 มีนาคม 2551 ตามประกาศของกระทรวงพลังงาน (2551) ที่ราคาลิตรละ 30.94 บาท โดยคิดอัตราการเผาไหม้เชื้อเพลิงของรถบรรทุก 10 ล้อจากรายงานของ Truck Fanclubs (2551) ที่ระบุว่ารถบรรทุก 10 ล้อโดยทั่วไปหากทำการบรรทุกเต็มอัตราจะมีอัตราการเผาผลาญเชื้อเพลิงดีเซลที่ 3 กม./ล. และหากเป็นรถบรรทุก 10 ล้อเปล่า จะมีอัตราการเผาผลาญที่ 5 กม./ล. ดังสมการที่ 1 และ 2 ดังนี้

$$\text{อัตราการเผาผลาญเชื้อเพลิง (ลิตร)} = \frac{\text{ระยะทางในการขนส่ง (กม.)}}{\text{อัตราการเผาผลาญน้ำมันเชื้อเพลิง (ล./กม.)}} \quad (1)$$

$$\text{ต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (บาท)} = \text{ระยะทาง (กิโลเมตร)} \times \text{ราคาน้ำมัน (บาท)} \quad (2)$$

สำหรับการประเมินปริมาณก๊าซคาร์บอนที่ถูกปล่อยออกมา จะอ้างอิงข้อมูลจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (2551) ที่ระบุว่า การเผาผลาญน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซล 1 ลิตร ด้วยพาหนะที่ใช้เพื่อการคมนาคมและขนส่งจะปลดปล่อย CO₂ ออกมาจำนวน 2.80 กก. ดังแสดงในสมการที่ 3 ปริมาณ CO₂ ที่ปล่อยออกมา (กก.) = ปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ (ล.) x อัตราการปล่อย CO₂/ลิตร (กก.) (3)

สำหรับการคำนวณหาปริมาณพื้นที่ป่าที่ใช้ในการดูดซับ CO₂ และจำนวนของพลังงานแสงอาทิตย์ที่สามารถนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนจากการใช้เชื้อเพลิงดีเซล อ้างอิงจากรายงานของธีรยุทธ (2550) ที่ระบุว่า หากมีพื้นที่ป่า 20 ไร่ จะกำจัด CO₂ ได้ 2 ตัน อันแสดงถึงการได้คาร์บอนเครดิตด้วย 2 ตัน และหากมีการใช้พลังงานทดแทนแสงอาทิตย์แทนน้ำมัน 1 หน่วย ก็จะได้คาร์บอนเครดิต 0.6 กก. โดยมีราคาซื้อขายคาร์บอนเครดิตเฉลี่ย 300 บาท/ตัน ดังแสดงในสมการที่ 4, 5 และ 6

$$\text{พื้นที่ป่าที่ใช้ในการดูดซับ CO}_2 \text{ (ไร่)} = \frac{\text{ปริมาณ CO}_2 \text{ ตามสมการที่ 3}}{1,000 \text{ (กก.)}} \times \text{พื้นที่ป่า 20 ไร่} \quad (4)$$

$$\text{พลังงานแสงอาทิตย์ทดแทน (หน่วย)} = \frac{\text{ปริมาณ CO}_2 \text{ ตามสมการที่ 3}}{\text{คาร์บอนเครดิตจำนวน 0.6 กก.}} \quad (5)$$

$$\text{มูลค่าคาร์บอนเครดิต (บาท)} = \frac{\text{ปริมาณ CO}_2 \text{ ตามสมการที่ 3}}{1,000 \text{ (กก.)}} \times 300 \text{ บาท/ตัน} \quad (6)$$

สำหรับขอบเขตของการศึกษา จำกัดอยู่ที่เส้นทางการขนส่งยางพารา เพื่อการส่งออกไปยังด่านพรมแดนหรือศุลกากรต่างๆ ภายในประเทศในช่วงระยะเวลาปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงๆ จากการดำเนินกิจกรรมการขนส่งยางพาราในประเทศไทยไปยังประเทศจีน ณ ปัจจุบัน

ผลการศึกษา

ในปัจจุบัน ช่องทางการส่งออกยางพาราของประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามรายงานการศึกษาของ อดอาจ (2550) มีที่มาจากทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีตลาดกลาง ยางพาราขนาดใหญ่ และตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักเพื่อการ ส่งออก และส่งออกผ่านทางช่องทางการค้าชายแดนต่างๆ ไปยังจีนใน 2 ช่องทางหลัก ตามรายงาน ของกลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน (2551) คือ การขนส่งทางเรือแบ่งออกเป็น เส้นทางทะเล จะใช้เส้นทางจากท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือกรุงเทพ และท่าเรือสงขลาผ่านทะเลจีนใต้ ไปยังฮ่องกง หรือไปยังท่าเรือเมืองหนานหนิง เขตการปกครองอิสระกวางสี ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 4 วัน และเส้นทางแม่น้ำโขงจากท่าเรือที่ อ.เชียงแสน หรือ อ.เชียงของ จ.เชียงราย เดินทางไปยังท่าเรือที่เมืองสิบสองปันนา ในมณฑลยูนนาน เรือจะไปจนถึงคุนหมิง ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 2 วัน จากนั้นกระจายสินค้าไปยังเมืองต่างๆ ต่อไป อีกช่องทางหนึ่งคือ การขนส่งทาง รถยนต์ ซึ่งมีอยู่ 5 เส้นทาง แต่ยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก เนื่องจากสภาพเส้นทางยังไม่เสร็จ สมบูรณ์ คือ

- เส้นทางจาก จ.หนองคาย เข้าสู่เวียงจันทน์ ประเทศลาว จากนั้นเข้าสู่ประเทศเวียดนาม และผ่านเข้าสู่ประเทศจีน ทางเมืองหนานหนิง เขตการปกครองอิสระกวางสี ระยะเวลาประมาณ 950 กม.

- เส้นทางจาก อ.แม่สาย จ.เชียงราย เข้าสู่ประเทศพม่าทางด้านท่าขี้เหล็ก ผ่านเมืองยอง และเข้าสู่ประเทศจีนทางเมืองเหมินซิง เพื่อเข้าสู่สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน โดยมีระยะทาง 240 กม.

- เส้นทางจาก อ.แม่สาย จ.เชียงราย เข้าสู่ประเทศพม่าทางด้านท่าขี้เหล็ก ผ่านเมือง เชียงตุง แล้วเข้าสู่สิบสองปันนา ประเทศจีน มีระยะทาง 253 กม.

- เส้นทางจาก อ.เชียงของ จ.เชียงราย เข้าสู่ประเทศลาว ผ่านทางห้วยทรายใน หลวงน้ำทา บ่อเตน บ่อหวาน แล้วเข้าสู่สิบสองปันนา ประเทศจีน มีระยะทาง 254 กม.

- เส้นทางจาก อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน เข้าสู่ประเทศลาว ผ่านด่านห้วยโก๋น ด่านน้ำเงิน ปากแบ่ง บ่อเตน บ่อหวาน แล้วเข้าสู่สิบสองปันนา ประเทศจีน มีระยะทาง 300 กม.

และอีกเส้นทางหนึ่งคือ เส้นทางรถยนต์ผ่านทางด่านสะเดา จ.สงขลา ไปยังท่าเรือ บัตเตอร์เวิร์ธ ในรัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย เพื่อขนถ่ายยางเรือสินค้าและส่งต่อไปยังประเทศจีนต่อไป โดย วิเชียร (2551) กล่าวว่า เส้นทางนี้มีระยะทางขนส่งทางบกเท่ากับ 152 กม. นับจากพรมแดน ประเทศไทย

เมื่อพิจารณาลึกลงไปในรายละเอียดจะพบว่า น้ำหนักบรรทุกและระยะทางการขนส่งที่ แตกต่างกันนี้เองเป็นตัวสะท้อนให้เกิดต้นทุนค่าขนส่งที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับระยะทางดังแสดง ในตารางที่ 1 และ 2 จะเห็นว่าในระยะทางขนส่งที่เท่ากันหากขนส่งยางพาราเต็มลำรถจะมีอัตรา การเผาผลาญน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซลที่สูงกว่าการวิ่งเที่ยวรถเปล่า โดยมีต้นทุนที่เกิดขึ้นเท่ากับราคา

น้ำมันดีเซลชนิดหมุนเร็วคุณด้วยปริมาณการเผาผลาญเชื้อเพลิง ซึ่งก็คือต้นทุนที่จ่ายออกไปจริงเป็นตัวเงิน อย่างไรก็ตามแม้เที่ยวรถเปล่าจะสูญเสียต้นทุนค่าน้ำมันที่น้อยกว่า แต่หากพิจารณาในแง่ของค่าเสียโอกาสแล้ว อย่างน้อยที่สุดก็เท่ากับมูลค่าของสินค้าชนิดใดก็ตามที่รถบรรทุก 10 ล้อ จะสามารถบรรทุกได้ ณ ช่วงเวลานั้นๆ ซึ่งก็คือค่าเสียโอกาสของหน่วยธุรกิจส่งออกหรือผู้ให้บริการขนส่งที่ได้ประโยชน์จากการใช้พาหนะขนส่งนั้นๆ นั่นเอง

ตารางที่ 1 ระยะทาง ปริมาณน้ำมันดีเซล และต้นทุนน้ำมันรถบรรทุก 10 ล้อ ในการขนส่งยางพาราจาก อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ไปยังด่านศุลกากรส่งออกต่าง ๆ

ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	กรณีบรรทุกเต็มลำรถ		กรณีวิ่งรถเปล่า	
		จำนวน (ลิตร)	ต้นทุนน้ำมัน (บาท)	จำนวน (ลิตร)	ต้นทุนน้ำมัน (บาท)
เชียงใหม่	1,751.98	583.99	18,068.75	350.40	10,841.25
เชียงใหม่	1,740.84	580.28	17,953.86	348.17	10,772.32
แม่สาย	1,752.62	584.21	18,075.35	350.52	10,845.21
ห้วยโก๋น	1,647.91	549.30	16,995.45	329.58	10,197.27
สะเดา	47.88	15.96	493.80	9.58	296.28
สงขลา	30.11	10.04	310.53	6.02	186.32
คลองเตย	934.49	311.50	9,637.71	186.90	5,782.62
แหลมฉบัง	1,091.73	363.91	11,259.38	218.35	6,755.63
หนองคาย	1,538.44	512.81	15,866.44	307.69	9,519.87

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 2 ระยะทาง ปริมาณน้ำมันดีเซล และต้นทุนน้ำมันรถบรรทุก 10 ล้อ ในการขนส่งยางพาราจาก อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ไปยังด่านศุลกากรส่งออกต่าง ๆ

ปลายทาง	ระยะทาง (กม.)	กรณีบรรทุกเต็มลำรถ		กรณีวิ่งรถเปล่า	
		จำนวน (ลิตร)	ต้นทุนน้ำมัน (บาท)	จำนวน (ลิตร)	ต้นทุนน้ำมัน (บาท)
เชียงใหม่	1,601.64	533.88	16,518.25	320.33	9,910.95
เชียงใหม่	1,590.49	530.16	16,403.25	318.10	9,841.95
แม่สาย	1,602.28	534.09	16,524.85	320.46	9,914.91
ห้วยโก๋น	1,497.57	499.19	15,444.94	299.51	9,266.96
สะเดา	232.95	77.65	2,402.49	46.59	1,441.49
สงขลา	187.03	62.34	1,928.90	37.41	1,157.34
คลองเตย	784.15	261.38	8,087.20	156.83	4,852.32
แหลมฉบัง	941.39	313.80	9,708.87	188.28	5,825.32
หนองคาย	1,388.10	462.70	14,315.94	277.62	8,589.56

ที่มา : จากการคำนวณ

สำหรับข้อมูลในตารางที่ 3 เป็นตัวเลขที่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของสังคม ในกรณีของการขนส่งเต็มลำรถบรรทุก ดังพิจารณาได้จากปริมาณ CO₂ ที่ถูกปล่อยออกมาจากกระบวนการเผาผลาญน้ำมันดีเซลในกระบวนการขนส่งทางพาราเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีน เป็นที่น่าตกใจว่า ระยะทางจากตลาดกลางพาราขนาดใหญ่ไปยังท่าเรือเซียงแสนเพียงเที่ยวเดียวยังสามารถสร้าง CO₂ ออกสู่ชั้นบรรยากาศได้มากถึง 1,635.18 กก. ซึ่งหากนำมาคำนวณเป็นคาร์บอนเครดิตที่ประเทศไทยจะได้รับหรือต้องสูญเสียไปจะมีมูลค่าสูงถึง 490.55 บาท/เที่ยว ซึ่งนับว่าสูงมากทีเดียว และหากต้องการกำจัด CO₂ ในปริมาณดังกล่าวจำเป็นต้องใช้พื้นที่ป่าในการดูดซับก๊าซดังกล่าวมากถึง 16.35 ไร่ และหากต้องการทดแทนพลังงานเชื้อเพลิงดีเซลหมุนเร็วด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ก็จำเป็นต้องใช้พลังงานแสงอาทิตย์มากถึง 2,725.30 หน่วย เพื่อลดการปล่อย CO₂ ออกมาทำลายชั้นบรรยากาศ จึงจะทดแทนการใช้พลังงานเชื้อเพลิงในเที่ยวการขนส่งนี้ได้อย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 3 ปริมาณของ CO₂ ที่เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงดีเซล มูลค่าคาร์บอนเครดิต ปริมาณพื้นที่ป่าที่ใช้ในการดูดซับ CO₂ และพลังงานทดแทนจากแสงอาทิตย์ในกระบวนการขนส่งทางพาราด้วยรถ 10 ล้อ จาก อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา และ อ.เมืองนครศรีธรรมราช ไปยังด่านศุลกากรส่งออกต่างๆ แบบเต็มลำรถ

ต้นทาง	ปลายทาง	ปริมาณ CO ₂ (กก.)	มูลค่าคาร์บอนเครดิต (บาท)	พื้นที่ป่าที่ใช้ดูดซับคาร์บอน (ไร่)	พลังงานแสงอาทิตย์ (หน่วย)
หาดใหญ่	เซียงแสน	1,635.18	490.55	16.35	2,725.30
	เซียงของ	1,624.78	487.44	16.25	2,707.97
	แม่สลาย	1,635.78	490.73	16.36	2,726.30
	ห้วยโก๋น	1,538.05	461.41	15.38	2,563.42
	สะเดา	44.69	13.41	0.45	74.48
	สงขลา	28.10	8.43	0.28	46.84
	คลองเตย	872.19	261.66	8.72	1,453.65
	แหลมฉบัง	1,018.95	305.68	10.19	1,698.25
	หนองคาย	1,435.88	430.76	14.36	2,393.13
นครศรีธรรมราช	เซียงแสน	1,494.86	448.46	14.95	2,491.44
	เซียงของ	1,484.46	445.34	14.84	2,474.10
	แม่สลาย	1,495.46	448.64	14.95	2,492.44
	ห้วยโก๋น	1,397.73	419.32	13.98	2,329.55
	สะเดา	217.42	65.23	2.17	362.37
	สงขลา	174.56	52.37	1.75	290.94
	คลองเตย	731.87	219.56	7.32	1,219.79
	แหลมฉบัง	878.63	263.59	8.79	1,464.38
	หนองคาย	1,295.56	388.67	12.96	2,159.27

ที่มา : จากการคำนวณ

ข้อมูลในตารางที่ 4 เป็นเหตุผลเดียวกันกับที่แสดงในตารางที่ 3 แต่ต่างกันตรงที่เป็นการวิ่งรถเปล่า ซึ่งแน่นอนว่าความสูญเสียที่เกิดขึ้น คงไม่เฉพาะแค่ต้นทุนค่าน้ำมันที่ต้องจ่ายออกไปจริงเป็นตัวเงินเท่านั้น แต่ยังคงมีต้นทุนความเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติอย่างชั้นบรรยากาศที่ถูกทำลายลงเท่ากับปริมาณของ CO₂ ที่ปล่อยออกไป รวมถึงมูลค่าของคาร์บอนเครดิตที่ต้องสูญเสียไปหรือการได้มา ซึ่งจากการเพิ่มหรือลดการเผาผลาญเชื้อเพลิงดีเซลดังกล่าว ตามลำดับ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ทรัพยากรป่าไม้ที่เพิ่มขึ้นในกระบวนการดูดซับเพื่อการกำจัด CO₂ ให้หมดไป หรือเพิ่มจำนวนของคาร์บอนเครดิตที่ไทยควรจะได้รับเพิ่มขึ้นจากการลดการปล่อย CO₂ นอกจากการใช้พื้นที่ทรัพยากรป่าไม้แล้ว พลังงานแสงอาทิตย์ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เช่นกัน

ตารางที่ 4 ปริมาณของ CO₂ ที่เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงดีเซล มูลค่าคาร์บอนเครดิต ปริมาณพื้นที่ป่าที่ใช้ในการดูดซับ CO₂ และพลังงานทดแทนจากแสงอาทิตย์ในกระบวนการขนส่งยางพาราด้วยรถ 10 ล้อ จาก อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา และ อ.เมืองนครศรีธรรมราช ไปยังด่านศุลกากรส่งออกต่างๆ แบบวิ่งรถเปล่า

ต้นทาง	ปลายทาง	ปริมาณ CO ₂ (กก.)	มูลค่าคาร์บอนเครดิต (บาท)	พื้นที่ป่าที่ใช้ดูดซับคาร์บอน (ไร่)	พลังงานแสงอาทิตย์ (หน่วย)
หาดใหญ่	เชียงใหม่	981.11	294.33	9.81	1,635.18
	เชียงใหม่	974.87	292.46	9.75	1,624.78
	แม่สาย	981.47	294.44	9.81	1,635.78
	หัวยี่โก้น	922.83	276.85	9.23	1,538.05
	สะเดา	26.81	8.04	0.27	44.69
	สงขลา	16.86	5.06	0.17	28.10
	คลองเตย	523.31	156.99	5.23	872.19
	แหลมฉบัง	611.37	183.41	6.11	1,018.95
	หนองคาย	861.53	258.46	8.62	1,435.88
นครศรีธรรมราช	เชียงใหม่	896.92	269.08	8.97	1,494.86
	เชียงใหม่	890.67	267.20	8.91	1,484.46
	แม่สาย	897.28	269.18	8.97	1,495.46
	หัวยี่โก้น	838.64	251.59	8.39	1,397.73
	สะเดา	130.45	39.14	1.30	217.42
	สงขลา	104.74	31.42	1.05	174.56
	คลองเตย	439.12	131.74	4.39	731.87
	แหลมฉบัง	527.18	158.15	5.27	878.63
	หนองคาย	777.34	233.20	7.77	1,295.56

ที่มา : จากการคำนวณ

เหล่านี้คือมุมมองหนึ่งทางด้านต้นทุนและสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ดี ในทางเศรษฐศาสตร์ ยังคงต้องคำนึงถึงค่าเสียโอกาสที่จะต้องสูญเสียไป เช่นเดียวกับที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น อาทิ เช่น ความสูญเสียไปจากเที่ยวรถบรรทุกเปล่าที่ไม่ได้ก่อมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ต้นทุนทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไปหรือได้มาจากการปล่อยหรือลดการปล่อย CO₂ มูลค่าของคาร์บอนเครดิตที่จะได้รับหากมีการซื้อขายเกิดขึ้นจริง โอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ๆ ที่สามารถใช้สิทธิในการปล่อย CO₂ ได้ภายใต้กรอบข้อตกลงพิธีสารเกียวโต อันจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม หรือค่าเสียโอกาสดังกล่าวของประเทศไทยในระยะยาวต่อไป เป็นต้น

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ระยะทางและเส้นทางการขนส่งที่แตกต่างกัน จะมีอัตราการเผาผลาญเชื้อเพลิงดีเซลชนิดหมุนเร็วและปลดปล่อย CO₂ ออกมาอย่างแตกต่างกัน รถบรรทุกที่มีการขนส่งสินค้าเต็มลำรถ อาจจะมีการปล่อย CO₂ ออกมามากกว่ารถบรรทุกเปล่าเมื่อเปรียบเทียบในระยะทางเดียวกัน ซึ่งหากพิจารณาในแง่ของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รถบรรทุกเปล่าจะใช้ทรัพยากรน้ำมันดีเซลที่น้อยกว่ารถบรรทุกเต็มลำ รวมถึงใช้พื้นที่ป่าและหน่วยของพลังงานทดแทนจากแสงอาทิตย์ที่น้อยกว่าด้วยในการดูดซับ CO₂ และรักษาสถานภาพทางด้านคาร์บอนเครดิตให้กับประเทศไทย อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในแง่ของทางธุรกิจในระยะสั้น รถบรรทุกเปล่าจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการใช้ประโยชน์จากพาหนะดังกล่าว ที่สูงกว่ารถบรรทุกแบบเต็มลำรถ ไม่ว่าจะเป็นรายได้ที่เกิดจากการบรรทุกสินค้าหรือบริการ ส่วนในระยะยาวมูลค่าค่าเสียโอกาสที่เกิดจากการขายหรือใช้คาร์บอนเครดิตในการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ ให้เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงพิธีสารเกียวโตอีกด้วย ดังนั้นการจะใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากการใช้ทรัพยากรในระบบการขนส่งร่วมกับสิ่งแวดล้อม ควรมุ่งสร้างผลิตภาพจากการขนส่งด้วยการพยายามลดความสูญเสียไปจากการใช้ระบบขนส่งให้น้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ากับสิ่งที่ต้องแลกไปอย่างเช่น ต้นทุนน้ำมัน คาร์บอนเครดิต และค่าเสียโอกาสต่างๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทางหลวง. 2551. ระยะทางระหว่างจังหวัดหรืออำเภอ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://map-server.doh.go.th> (26 มีนาคม 2551).
- กรุงเทพธุรกิจ. 2551. ใจหทัยอย่าค่ายรถ เมื่อถึงวันโลกร้อน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.adslthailand.com/forum/viewtopic.php?p=306039#306039> (25 มีนาคม 2551).
- กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน. 2551. FTAไทย-จีนติดหล่ม ยอดการค้าพุ่งแต่ต้องผจญขวากหนามเพียบ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.ftawatch.org/cgi-bin/content/news/show.pl?0657> (26 มีนาคม 2551).
- ธีรยุทธ วัฒนาศุภโชค. 2550. คาร์บอนเครดิต...อีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่ยากหลีกเลี่ยง. ประชาชาติธุรกิจ. (15 ตุลาคม 2550) : 31.

- วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์. 2550. โลกไร้อนความจริงที่ทุกคนต้องรู้. วารสารสารคดี. ปีที่ 23 ฉบับที่ 265 มีนาคม 2550.
- วิเชียร เลี้ยงพันธุ์สกุล. 2551. นายกสภาจังหวัดยะลาและสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา เขตอำเภอเบตง. สัมภาษณ์. 26 มีนาคม 2551.
- องอาจ เลี้ยงพันธุ์สกุล. 2550. ประสิทธิภาพการจัดการโลจิสติกส์ธุรกิจส่งออกยางพาราไปยังจีนตอนใต้ผ่านทางท่าเรือเซียงแสน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Truck Fanclubs. 2551. อัตราการเผาผลาญเชื้อเพลิงดีเซลของรถบรรทุก 10 ล้อ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.truckfanclub.com/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&p=3365> (25 มีนาคม 2551).

